

SPLOŠNA MATURA IZ PREDMETA FILOZOFIJA V LETU 2015

Poročilo DPK SM za filozofijo

Vsebina

1	Struktura kandidatov.....	2
1.1	Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih	3
1.2	Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije – primerjava po letih.....	4
1.3	Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2015.....	6
2	Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2015.....	7
2.1	Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah.....	7
2.2	Meje med ocenami.....	9
2.3	Porazdelitev dosežkov po ocenah	10
3	Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2015.....	12
4	Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM	14
4.1	Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita	14
4.2	Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita	15
6	Povzetek.....	22
6.1	Ocena uspeha kandidatov	22
6.2	Ocena kakovosti izpitnih pol.....	22
6.3	Druge ugotovitve	22

Avtorja:

Alenka Hladnik, glavna ocenjevalka za filozofijo

dr. Marjan Šimenc, predsednik DPK SM za filozofijo

Poročilo je potrdila DPK SM za filozofijo na svoji 1. korespondenčni seji 03. 10. 2015.

Ljubljana, november 2015

1 Struktura kandidatov

Statistične podatke za kandidate, ki so se udeležili **spomladanskega izpitnega roka splošne mature**, prikazujemo ločeno glede na njihovo strukturo:

a) **referenčno skupino SM** predstavljajo redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, 21-letnikov, odraslih in poklicnih maturantov). Na dosežkih te skupine se postavljajo tudi meje med ocenami.

Okrajšava: ref. skup. SM;

b) **kandidate SM** (ref. skup. SM + ostali SM) predstavljajo tisti, ki opravljajo splošno maturo (brez kandidatov poklicne mature, ki opravljajo posamezni izpit splošne mature). To so:

- referenčna skupina SM (redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo) in
- **ostali SM**, to so:
  - kandidati z maturitetnim tečajem,
  - 21-letniki,
  - odrasli,
  - kandidati, ki popravljajo eno ali dve negativni oceni,
  - kandidati, ki opravljajo SM ponovno v celoti,
  - kandidati, ki opravljajo SM v dveh delih, in
  - kandidati, ki izboljšujejo oceno.

Okrajšava: kandidati SM;

c) **kandidate PM** (kandidati poklicne mature s posameznim izpitom pri splošni maturi) predstavljajo tisti, ki ob poklicni maturi (štirje predmeti) dodatno opravljajo posamezni izpit SM.

Okrajšava: kandidati PM.

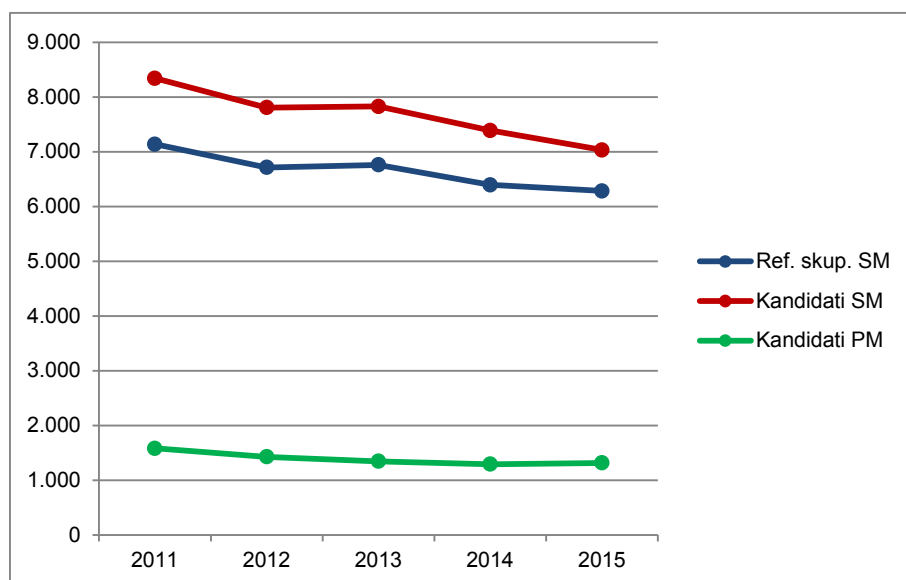
1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih

Preglednica 1.1.1 in slika 1.1.1 prikazujeta primerjavo števila udeleženih kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2011 do 2015. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2011–2015

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2011	7.138	8.343	1.584
2012	6.715	7.808	1.428
2013	6.759	7.826	1.346
2014	6.396	7.389	1.294
2015	6.283	7.033	1.317

Slika 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2011–2015

Vir: Državni izpitni center 2015

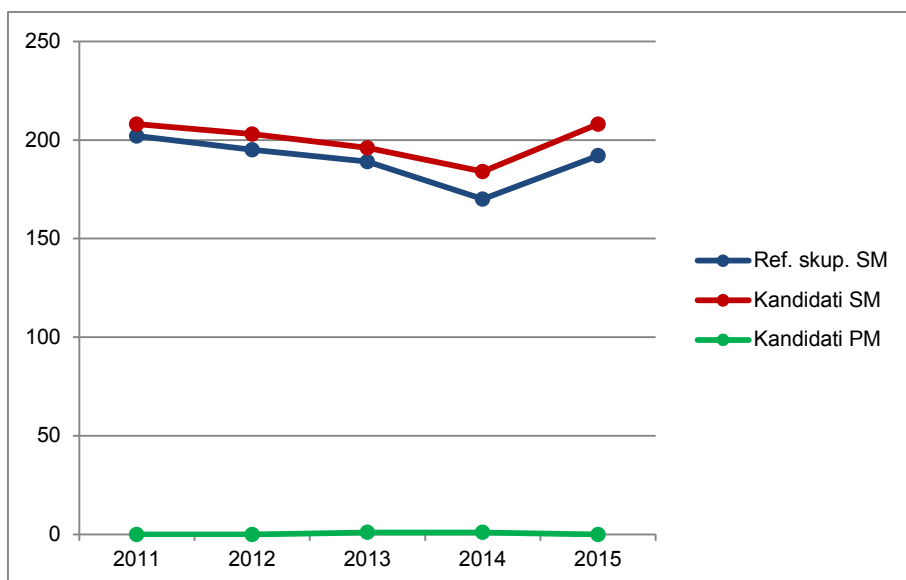
1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije – primerjava po letih

Preglednica 1.2.1 in slika 1.2.1 prikazujeta primerjavo števila kandidatov, ki so opravljali filozofijo v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2011 do 2015. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2011–2015

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2011	202	208	0
2012	195	203	0
2013	189	196	1
2014	170	184	1
2015	192	208	0

Slika 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2011–2015

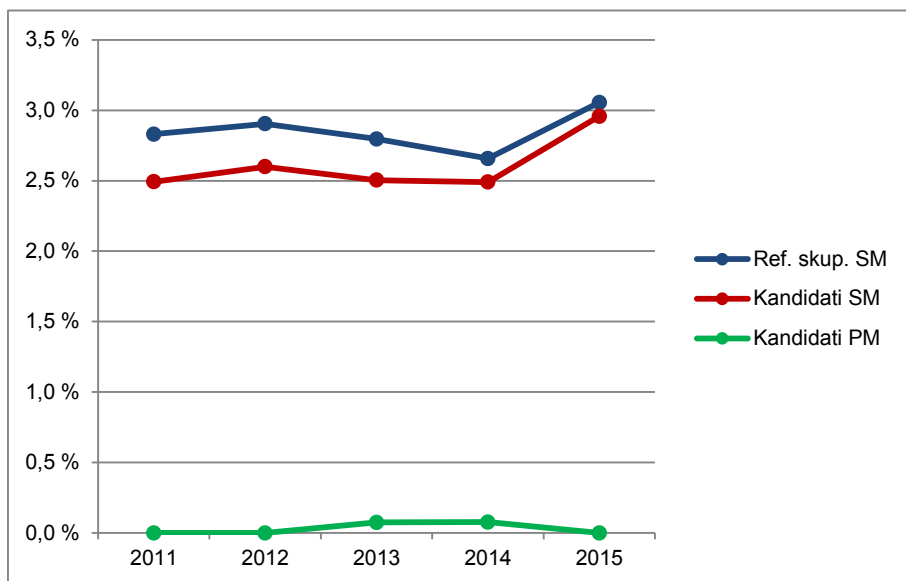
Vir: Državni izpitni center 2015

Preglednica 1.2.2 in slika 1.2.2 prikazujeta primerjavo deleža kandidatov, ki so opravljali filozofijo (preglednica 1.2.1), glede na udeležene kandidate v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2011 do 2015 (preglednica 1.1.1). Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2011–2015

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2011	2,8 %	2,5 %	0,0 %
2012	2,9 %	2,6 %	0,0 %
2013	2,8 %	2,5 %	0,1 %
2014	2,7 %	2,5 %	0,1 %
2015	3,1 %	3,0 %	0,0 %

Slika 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2011–2015

Vir: Državni izpitni center 2015

1.3 Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2015

Preglednica 1.3.1 in slika 1.3.1 prikazujeta število in delež kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2015. Podatki so prikazani po strukturi kandidatov. (Redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo in predstavljajo referenčno skupino SM, so dodatno razdeljeni tudi na izobraževalne programe.)

Preglednica 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2015

	Število	Delež
Splošna gimnazija	166	79,8 %
Klasična gimnazija	25	12,0 %
Gimnazija	191	91,8 %
Tehniška gimnazija	0	0,0 %
Ekonomska gimnazija	0	0,0 %
Umetniška gimnazija	1	0,5 %
Strokovna gimnazija	1	0,5 %
Ref. skup. SM	192	92,3 %
Ostali SM	16	7,7 %
Kandidati SM	208	100,0 %
Kandidati PM	0	0,0 %

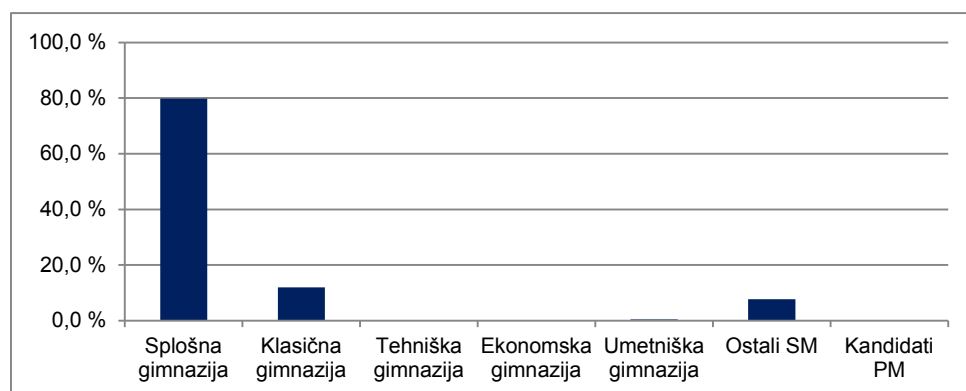
gimnazija = splošna gimnazija + klasična gimnazija

strokovna gimnazija = tehniška gimnazija + ekonomska gimnazija + umetniška gimnazija

ref. skup. SM = gimnazija + strokovna gimnazija

kandidati SM = ref. skup. SM + ostali SM

Slika 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2015

Vir: Državni izpitni center 2015

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2015

2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah

Preglednica 2.1.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah pri filozofiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2015 v posamezne razrede/intervale, ki obsegajo pet odstotnih točk (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.1.2 in slika 2.1.1 pa delež kandidatov, ki so dosegli manj odstotnih točk od zgornje meje razreda (tj. relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

Preglednica 2.1.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

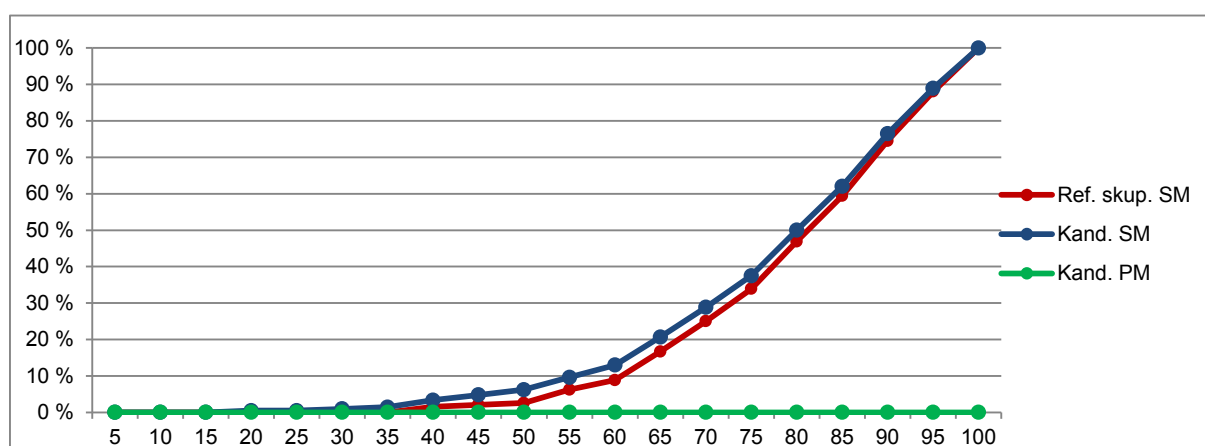
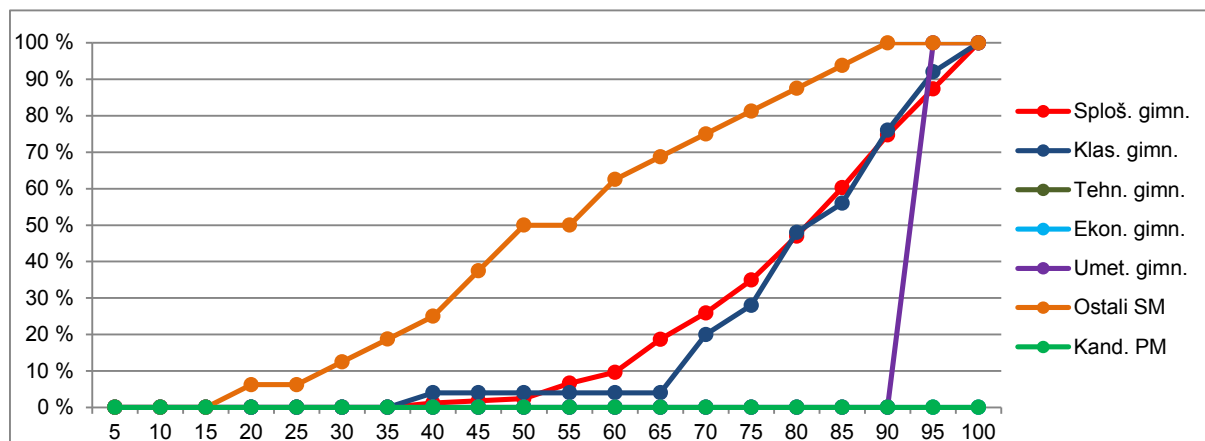
Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
0-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6-10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11-15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16-20	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
21-25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26-30	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
31-35	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
36-40	2	1	3	0	0	0	0	3	4	1	0
41-45	1	0	1	0	0	0	0	1	3	2	0
46-50	1	0	1	0	0	0	0	1	3	2	0
51-55	7	0	7	0	0	0	0	7	7	0	0
56-60	5	0	5	0	0	0	0	5	7	2	0
61-65	15	0	15	0	0	0	0	15	16	1	0
66-70	12	4	16	0	0	0	0	16	17	1	0
71-75	15	2	17	0	0	0	0	17	18	1	0
76-80	20	5	25	0	0	0	0	25	26	1	0
81-85	22	2	24	0	0	0	0	24	25	1	0
86-90	24	5	29	0	0	0	0	29	30	1	0
91-95	21	4	25	0	0	1	1	26	26	0	0
96-100	21	2	23	0	0	0	0	23	23	0	0
SKUPAJ	166	25	191	0	0	1	1	192	208	16	0

Preglednica 2.1.2: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
5	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	-
10	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	-
15	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	-
20	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	0 %	6 %	-
25	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	0 %	6 %	-
30	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	1 %	13 %	-
35	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	1 %	19 %	-
40	1 %	4 %	2 %	-	-	0 %	0 %	2 %	3 %	25 %	-
45	2 %	4 %	2 %	-	-	0 %	0 %	2 %	5 %	38 %	-
50	2 %	4 %	3 %	-	-	0 %	0 %	3 %	6 %	50 %	-
55	7 %	4 %	6 %	-	-	0 %	0 %	6 %	10 %	50 %	-
60	10 %	4 %	9 %	-	-	0 %	0 %	9 %	13 %	63 %	-
65	19 %	4 %	17 %	-	-	0 %	0 %	17 %	21 %	69 %	-
70	26 %	20 %	25 %	-	-	0 %	0 %	25 %	29 %	75 %	-
75	35 %	28 %	34 %	-	-	0 %	0 %	34 %	38 %	81 %	-
80	47 %	48 %	47 %	-	-	0 %	0 %	47 %	50 %	88 %	-
85	60 %	56 %	60 %	-	-	0 %	0 %	59 %	62 %	94 %	-
90	75 %	76 %	75 %	-	-	0 %	0 %	74 %	76 %	100 %	-
95	87 %	92 %	88 %	-	-	100 %	100 %	88 %	89 %	100 %	-
100	100 %	100 %	100 %	-	-	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-

Slika 2.1.1: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Vir: Državni izpitni center 2015

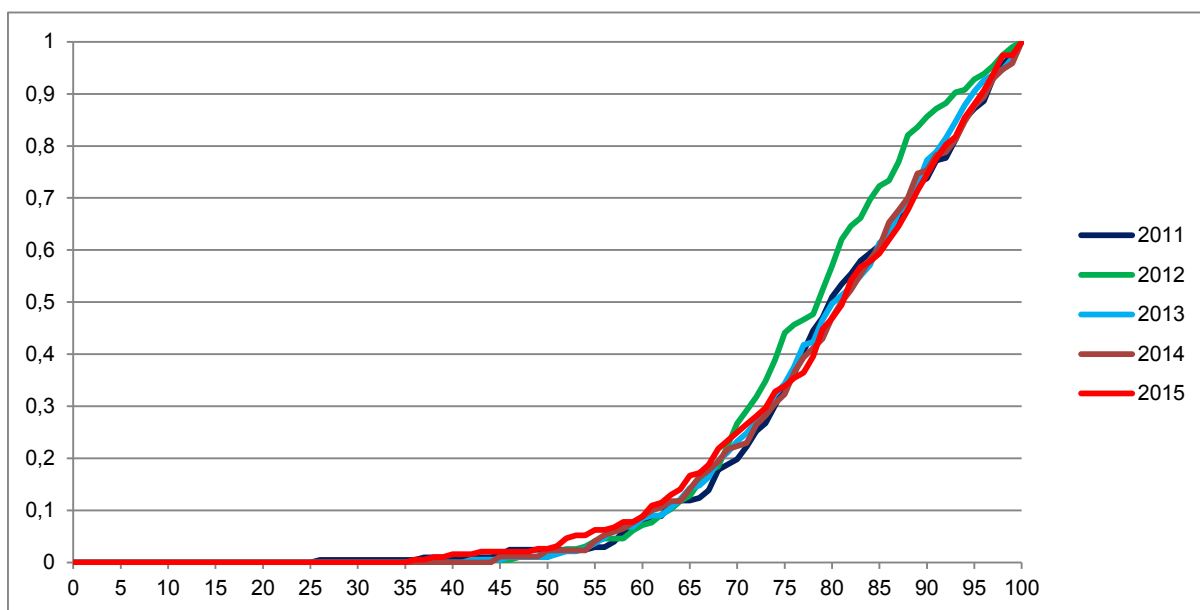
2.2 Meje med ocenami

Preglednica 2.2.1 prikazuje primerjavo mej med ocenami v letih od 2011 do 2015, slika 2.2.1 pa kumulativno frekvenčno porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah za referenčno skupino SM, na kateri se postavljajo meje med ocenami.

Preglednica 2.2.1: Meje med ocenami za zadnjih pet let

Leto	Ocene			
	2	3	4	5
2011	50	63	76	88
2012	50	62	74	87
2013	50	62	74	87
2014	50	62	74	87
2015	50	62	74	87

Slika 2.2.1: Kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah – referenčna skupina SM

Vir: Državni izpitni center 2015

2.3 Porazdelitev dosežkov po ocenah

Preglednica 2.3.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po ocenah pri filozofiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2015 (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.3.2 in slika 2.3.1 pa delež kandidatov s posameznimi ocenami (tj. relativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

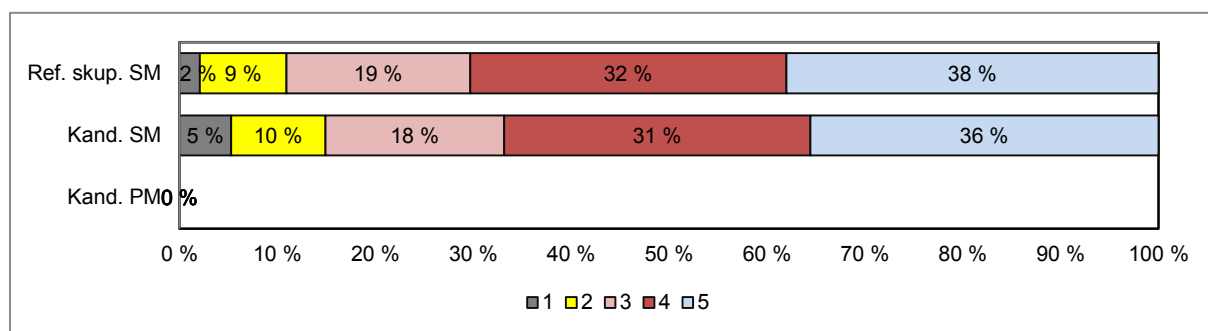
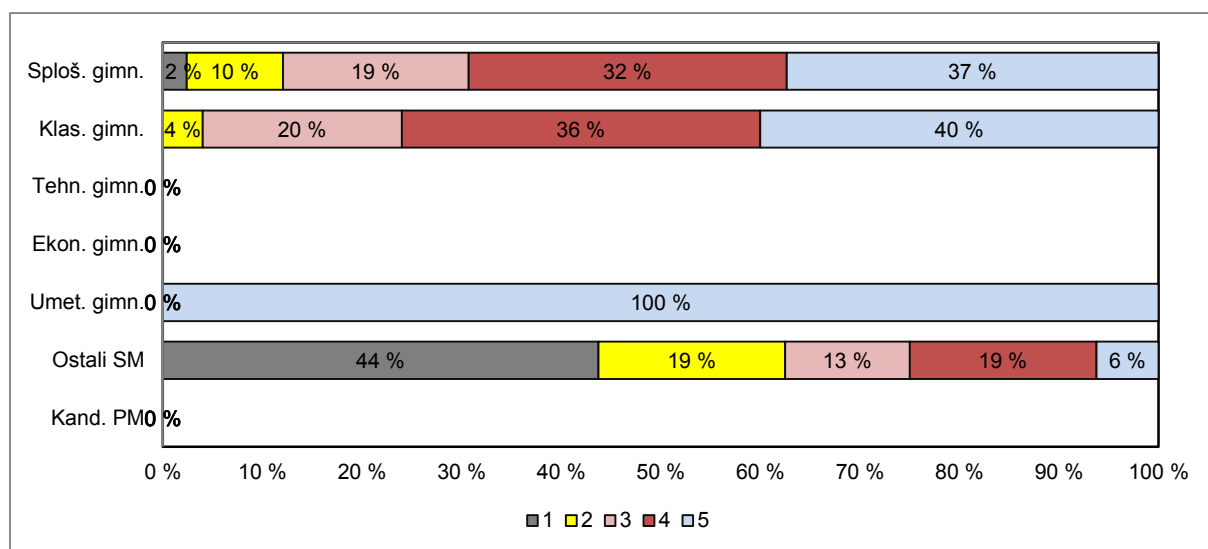
Preglednica 2.3.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	4	0	4	0	0	0	0	4	11	7	0
2	16	1	17	0	0	0	0	17	20	3	0
3	31	5	36	0	0	0	0	36	38	2	0
4	53	9	62	0	0	0	0	62	65	3	0
5	62	10	72	0	0	1	1	73	74	1	0
Uspešni	162	25	187	0	0	1	1	188	197	9	0
Skupaj	166	25	191	0	0	1	1	192	208	16	0

Preglednica 2.3.2: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	2 %	0 %	2 %	-	-	0 %	0 %	2 %	5 %	44 %	-
2	10 %	4 %	9 %	-	-	0 %	0 %	9 %	10 %	19 %	-
3	19 %	20 %	19 %	-	-	0 %	0 %	19 %	18 %	13 %	-
4	32 %	36 %	32 %	-	-	0 %	0 %	32 %	31 %	19 %	-
5	37 %	40 %	38 %	-	-	100 %	100 %	38 %	36 %	6 %	-
Uspešni	98 %	100 %	98 %	-	-	100 %	100 %	98 %	95 %	56 %	-
Skupaj	100 %	100 %	100 %	-	-	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-

Slika 2.3.1: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Vir: Državni izpitni center 2015

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2015

V preglednici 3.1 so zbrani splošni podatki (tj. statistike) o kandidatih, ki so opravljali izpit splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2015.

Preglednica 3.1: Splošni podatki o kandidatih pri izpitu SM iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2015

	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
Število kandidatov	166	25	191	0	0	1	1	192	208	16	0
Povprečni splošni uspeh pri SM*	21,11	22,16	21,25	-	-	22,00	22,00	21,25	21,05	16,25	-
Povprečni uspeh v 4. letniku SŠ	3,80	3,84	3,81	-	-	4,00	4,00	3,81	3,76	2,80	-
Povprečni uspeh v 3. letniku SŠ	3,66	3,64	3,65	-	-	4,00	4,00	3,66	3,61	2,70	-
Povprečna ocena pri predmetu SM	3,92	4,12	3,95	-	-	5,00	5,00	3,95	3,82	2,25	-
Povprečna originalna ocena pri predmetu SM**	3,92	4,08	3,94	-	-	5,00	5,00	3,95	3,81	2,19	-
Povprečno število odstotnih točk pri predmetu SM	79,44	81,12	79,66	-	-	92,05	92,05	79,73	77,78	54,38	-
Mediana odstotnega števila točk pri predmetu SM	82	81	82	-	-	92	92	82	80,5	52	-
Standardni odklon odstotnih točk pri predmetu SM	13,97	12,79	13,81	-	-	-	-	13,80	15,81	19,77	-
Povprečna ocena pri predmetu v 4. letniku SŠ	4,31	4,56	4,35	-	-	5,00	5,00	4,35	4,28	2,78	-
Povprečna ocena pri predmetu v 3. letniku SŠ	4,62	4,50	4,61	-	-	-	-	4,61	4,57	3,75	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in ocene pri predmetu SM*	0,67	-	0,68	-	-	-	-	0,68	0,69	-	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 4. letniku SŠ*	0,70	-	0,69	-	-	-	-	0,69	0,70	-	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 3. letniku SŠ*	0,71	-	0,70	-	-	-	-	0,70	0,71	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 4. letniku SŠ***	0,53	-	0,55	-	-	-	-	0,55	0,58	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 3. letniku SŠ***	0,53	-	0,55	-	-	-	-	0,55	0,58	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 4. letniku SŠ***	0,51	-	0,50	-	-	-	-	0,50	0,55	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 3. letniku SŠ***	0,21	-	0,23	-	-	-	-	0,23	0,30	-	-
Korelacija notranjega in zunanjega dela pri SM	0,37	-	0,36	-	-	-	-	0,36	0,41	-	-
Neuspešni s PP	2,41	0,00	2,09	-	-	0,00	0,00	2,08	5,29	43,75	-
Neuspešni brez PP	2,41	4,00	2,62	-	-	0,00	0,00	2,60	6,25	50,00	-

*Pri izračunu povprečnega splošnega uspeha pri SM so upoštevani samo uspešni kandidati (10 točk ali več). Enako velja tudi za korelacije s splošnim uspehom pri SM.

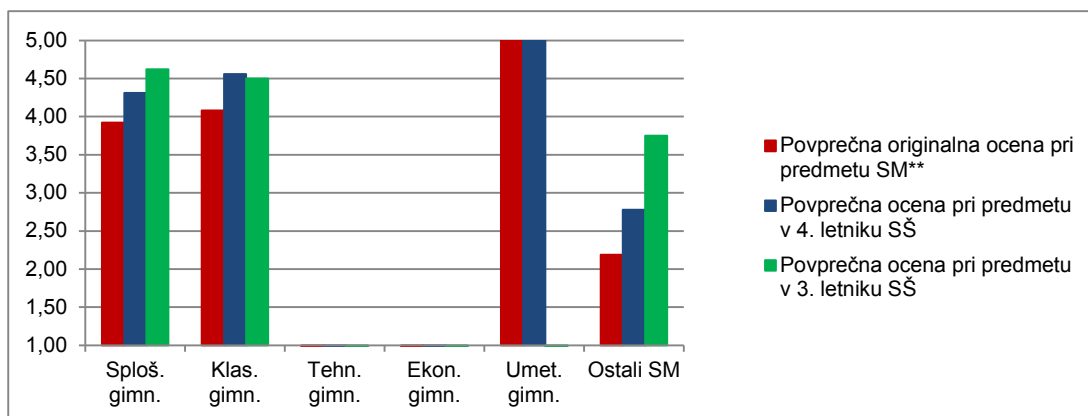
**Originalna ocena je ocena pri predmetu SM, izračunana iz odstotnih točk, brez upoštevanja PP (pogojno pozitivne), ocenjevanja na OR namesto VR ali upoštevanja ocene iz prejšnjega roka.

***Korelacija z oceno pri predmetu SM se računa z originalno oceno pri predmetu SM.

Če je manj kakor 30 popolnih parov podatkov, se korelacija ne izračuna.

Slika 3.1 prikazuje primerjavo povprečne originalne ocene pri izpitu SM iz filozofije in povprečnih ocen iz filozofije v 4. in 3. letniku srednje šole. Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

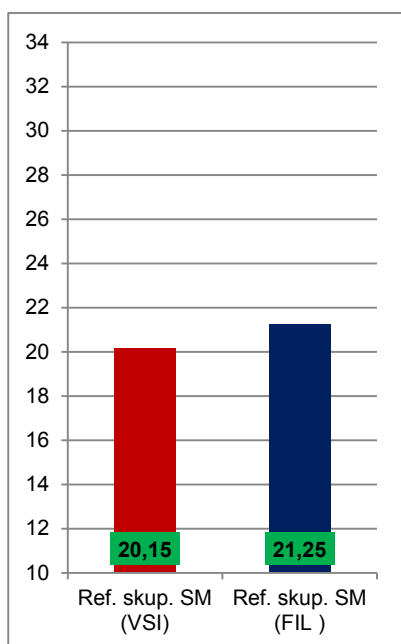
Slika 3.1: Povprečne ocene pri izpitu SM iz filozofije

Vir: Državni izpitni center 2015

Slika 3.2 prikazuje primerjavo povprečnega splošnega uspeha vseh gimnazijcev, ki so v spomladanskem izpitnem roku 2015 prvič v celoti opravljali splošno maturo (ref. skup. SM – VSI), in gimnazijcev, ki so v tem izpitnem roku prvič v celoti opravljali izpit SM iz filozofije (ref. skup. SM – FIL).

Slika 3.2: Povprečni splošni uspeh pri SM in pri izpitu SM iz filozofije

Vir: Državni izpitni center 2015

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM

4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanem in notranjem delu izpita

Preglednica 4.1.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri zunanem in notranjem delu izpita iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku SM 2015.

Preglednica 4.1.1: Osnovni statistični podatki

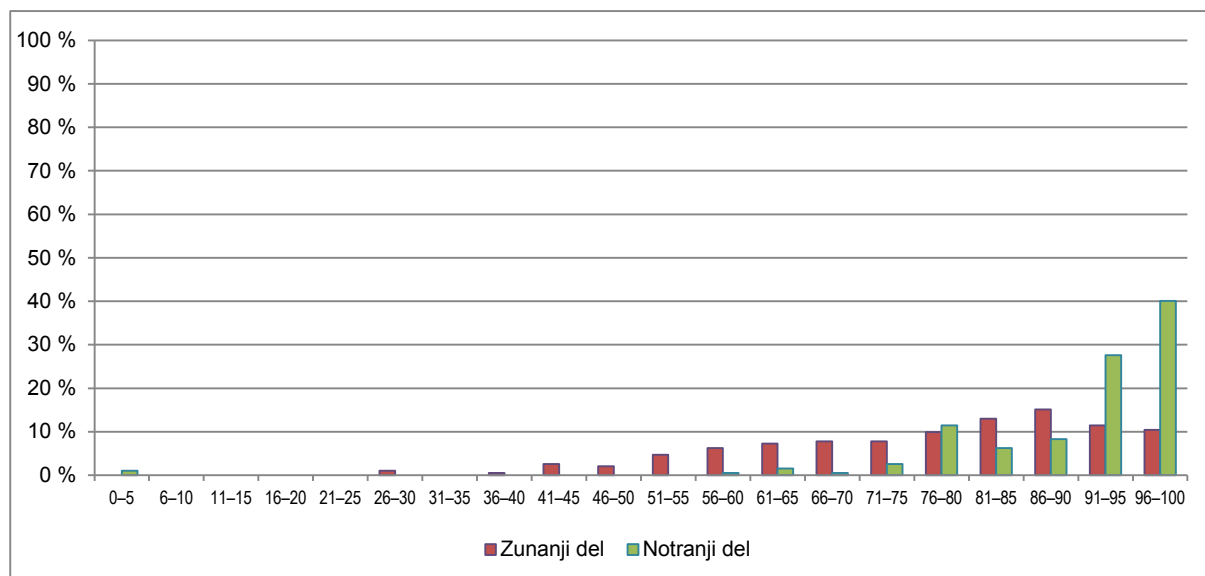
	Zunanji del	Notranji del
Število kandidatov	192	192
Povprečno število odstotnih točk	61,63	18,10
Standardni odklon odstotnih točk	12,60	2,68
Maksimalno število odstotnih točk	80,00	20,00
Povprečna težavnost	0,77	0,91

Preglednica 4.1.2 in slika 4.1.1 prikazujeta relativno frekvenčno porazdelitev referenčne skupine SM po dosežkih pri zunanem in notranjem delu izpita iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku SM 2015.

Preglednica 4.1.2: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanem in notranjem delu izpita

Odstotki	Zunanji del	Notranji del
0–5	0 %	1 %
6–10	0 %	0 %
11–15	0 %	0 %
16–20	0 %	0 %
21–25	0 %	0 %
26–30	1 %	0 %
31–35	0 %	0 %
36–40	1 %	0 %
41–45	3 %	0 %
46–50	2 %	0 %
51–55	5 %	0 %
56–60	6 %	1 %
61–65	7 %	2 %
66–70	8 %	1 %
71–75	8 %	3 %
76–80	10 %	11 %
81–85	13 %	6 %
86–90	15 %	8 %
91–95	11 %	28 %
96–100	10 %	40 %
SKUPAJ	100 %	100 %

Slika 4.1.1: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Vir: Državni izpitni center 2015

4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita

Preglednica 4.2.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri posameznih delih izpita iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku SM 2015.

Preglednica 4.2.1: Osnovni statistični podatki po posameznih delih izpita

	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2	ninarska naloga
Število kandidatov	192	192	192
Povprečno število odstotnih točk	27,17	34,46	18,10
Standardni odklon odstotnih točk	5,79	8,80	2,68
Maksimalno število odstotnih točk	35,00	45,00	20,00
Povprečna težavnost	0,78	0,77	0,91

4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih

Prva izpitna pola

Splošno

Število kandidatov: 192, povprečno število točk: 17,08, indeks težavnosti: 0,77.

V primerjavi z lanskim rezultatom se vrednosti niso opazno spremenile. Kandidati so na zastavljena vprašanja odgovarjali dovolj natančno, obenem pa so upoštevali navodilo, da morajo predstaviti širše sobesedilo komentiranega besedila in odlomek vstaviti/umestiti vanj, a so to naredili različno kvalitetno: boljši eseji splošen opis povežejo s specifično problematiko, ki jo odpira dani odlomek, medtem ko slabši ostanejo na splošni ravni.

Kot vsako leto tudi letos opozarjamo na precejšnjo težavo s pojmovno analizo. Če so pri splošnejši predstavitvi dela kandidati pokazali, da besedilo poznajo, pa so vpeljane pojme dobro razložili le redki. Veliko kandidatov pojme sicer uporablja, a ostane pri implicitni razlagi njihovih pomenov.

Zgradba besedila pogosto ni najboljša: dober uvod in relevanten sklep sta za večino težka naloga. Včasih kandidati v želji, da bi odgovorili na vsa zastavljena vprašanja, prekinejo načrtano argumentacijo in začnejo odgovarjati na naslednje vprašanje, kar povzroči preskoke v izpeljavi.

Kar nekaj kandidatov pa je poskusilo z avtorjem vstopiti v dialog. Dokaj pogosta pomanjkljivost pri tem je ta, da z avtorjem začnejo polemizirati, še preden so sploh natančneje razložili njegova stališča, zaradi česar dialog z njim ostane brez prave utemeljitve. Ali pa razložijo avtorja, za sklep pa zdravorazumsko navržejo še svoje mnenje.

Platon: *Država*

Število kandidatov: 114, povprečno število točk: 16,58, indeks težavnosti: 0,75.

Država je kot vedno najbolj priljubljena izbira, a tudi z najmanjšim povprečnim izkupičkom točk. Kandidati se sicer naučijo vsebine dela, pogosto pa so odgovori približna reprodukcija naučenih razlag in ne toliko rezultat preciznega poznavanja dela. Kandidati se radi zatekajo k opisovanju Platonovih prisposodob, umanjka pa njihova razlaga v povezavi s tematiko odlomka. Največja težava sta tudi letos Platonova ontologija in gnoseologija, na kateri se nanaša besedilo. Če že poznajo opise vrst bivajočega, pa umanjka razumevanje povezave med vrstami bivajočega in njim ustreznimi vrstami spoznanja. V slabših odgovorih kandidati mešajo ontološko raven z gnoseološko, npr. pojmov um, razum ne razločijo med sabo. Sicer poznajo razliko med mnenjem in znanjem, vendar ju večinoma ne znajo povezati z vrstami bivajočega, pa čeprav opisujejo prisposodbo o daljici. Najočitneje se nerazumevanje Platonove filozofije kaže pri opisih ideje dobrega: komaj kateri odgovor pokaže razumevanje pojma dobrega v epistemološkem in ontološkem smislu, večina pa nima težav postaviti odlomek v kontekst, tj. povezati idejo dobrega z vladarjem filozofom. Država se tako še vedno kaže za večino kot lahko obnovljivo delo, vendar tudi težko za razumevanje, še težje za poskus vstopanja v dialog z avtorjem.

Aristotel: *Nikomahova etika*

Število kandidatov: 9 povprečno število točk: 17,33, indeks težavnosti: 0,79.

Delo je izbralo manj kandidatov kot lani, vsi obravnavajo dani odlomek razen dveh. Ta dva sicer poznata nekaj pojmov, a ne napišeta relevantnega eseja. Večinoma je šlo za splošne komentarje, ki predstavijo celoto, vendar brez poznavanja finih detajlov, drobnih poudarkov in specifičnih izpeljav. Večina kandidatov razlaga vrline, a brez prave umestitve v širše sobesedilo dela; nekateri razlagajo tudi širše sobesedilo in spremljajočo problematiko – razglabljanje, duša, ugodje. Skoraj noben kandidat pa ne izpostavi specifičnega odnosa do ugodja, ki ni cilj delovanja, vendar je za dobrega človeka značilno, da uživa ob dobrih dejanjih.

Descartes: *Meditacije*

Število kandidatov: 55, povprečno število točk: 17,53, indeks težavnosti: 0,80.

Znatno se je povečala izbira tega besedila (lani je bilo 15 kandidatov). Kandidati večinoma dobro orišejo potek avtorjevega argumenta od prve meditacije naprej. Naloge so bile večinoma tudi terminološko korektne. V večini nalog je bilo poleg vpeljave ustreznih pojmov prisotna tudi analiza letih, prav tako pa ni bilo redko, da so kandidati vzpostavili vsaj nekaj povezav med glavnimi pojmi in tako do neke mere uspeli zgraditi pojmovno mrežo, ki jim je pomagala pojasniti problem iz odlomka. Kar nekaj komentarjev, ki so bili sicer odlični, ni odgovorilo na kako izmed vprašanj, največkrat glede razlike med spoznanjem telesa/duha. Kandidati so tipično namenili bodisi preveč bodisi premalo prostora sobesedilu danega odlomka, bili so tako osredotočeni na razlago oz. prikaz dela kot celote,

da niso analizirali odlomka (npr. vpeljavo pojmov, kot je pojem vrojenih idej, in avtorjev argument za le-te, širše implikacije primera z voskom, razlika med spoznavanjem teles in spoznavanjem duha ...), ali pa so se osredotočili na odlomek, brez navezave na sobesedilo (kako je avtor sploh prišel do razpravljanja o koščku voska ...).

Nietzsche: H genealogiji morale

Število kandidatov: 14, povprečno število točk: 18,71, indeks težavnosti: 0,85.

Nekaj odgovorov je bilo zares odličnih, naravnost izvrstnih. Kandidati so s svojim razumevanjem Nietzschejevega besedila celo presegli pričakovanja, ki jih lahko imamo na gimnazijski ravni. Kot da je Nietzsche avtor, ki ne dopušča mlačnega odnosa: tisti, ki se mu zares posvetijo, so lahko odlični, vmesnih skoraj ni bilo, je pa bilo tudi nekaj kandidatov, ki so bili bolj retorični kot vsebinski. In nekaj, ki so imeli obilo težav s poznavanjem Nietzscheja. V glavnem so postavili dani odlomek v sobesedilo – nekateri tudi v zgodovinsko, in analizirali pojme.

Druga izpitna pola

Število kandidatov: 192, povprečno število točk: 16,85, indeks težavnosti: 0,76.

VPRAŠANJE STVARNOSTI

1. Ni mogoče dati smisla življenju, življenje je le kratko obdobje, preživeto za nič.

Število kandidatov: 11, povprečno število točk: 16,55, indeks težavnosti: 0,75.

Vprašanje smisla je večinoma ohlapno pripeto na problem (ne)svobode odločanja, kar je pogosto izhodišče za obnavljanje slabo razumljene problematike determinizma. Avtorja, ki ju predstavijo, sta Skinner in Sartre.

2. Substanca je zgolj domislica filozofov, nič takega ne biva, da bi se lahko imenovalo substanca.

Število kandidatov: 4, povprečno število točk: 18, indeks težavnosti: 0,82.

Nobeden kandidat zares ne razume težav, ki jih ima z materialno substanco že Descartes, empiristi, na katere se nanaša naslov, pa v nobenem odgovoru niso niti omenjeni.

3. Počelo vsega je lahko samo materialno.

Število kandidatov: 15, povprečno število točk: 20, indeks težavnosti: 0,92.

Odlični odgovori, ki gradijo na predsokratikih, Talesu, Anaksimandru, Demokritu, večina pa naslov razume kot problem materialne substance, realne razlike, dualizma med dušo in telesom, a gre vseeno za relevantna razmišljanja in odlične razpravljalne eseje.

VPRAŠANJE SPOZNAVANJA

4. Apriorno spoznanje nič ne pove o svetu, aposteriorno pa ni gotovo spoznanje.

Število kandidatov: 6, povprečno število točk: 17, indeks težavnosti: 0,81.

Odgovori so bili zelo raznoliki, veliko na temo Platona, Kanta, precej obnavljanja brez globljega razumevanja, nobeden od kandidatov pa zares ne razume, kaj naj bi pomenil izraz 'apriorno spoznanje'.

5. Vse spoznanje je subjektivno, je le način, kako si ljudje razlagamo svet.

Število kandidatov: 22, povprečno število točk: 14,36, indeks težavnosti: 0,65.

Naslov je kantovski, subjekt ključno vpliva na spoznanje, saj sveta ne moremo spoznati, kakršen je neodvisno od nas, kar spoznamo, je že konstrukt spoznavajočega subjekta. Kandidati tega niso prepoznali, ampak ostali na ravni zdravega razuma, vpletali so sicer teorije resnice, pa Descartesa, Huma, Sokrata, Hallerja, vendar bolj navrženo, ne v okviru naslova.

6. *Filozofija je zgolj odvečno tuhtanje sanjačev in ne razmišljanje, ki poveča razumevanje sveta in samega sebe.*

Število kandidatov: 3, povprečno število točk: 22, indeks težavnosti: 1.

Trije eseji, a vsi trije globoki in nadpovprečno dobri.

VPRAŠANJE MORALE

Število kandidatov: 22, povprečno število točk: 14,91, indeks težavnosti: 0,68.

7. *»Ni lepšega življenja, kot je življenje človeka, prostega vseh skrbi.«*

Največji problem tega naslova je, da nekateri kandidati naslovne problematike življenja brez skrbi sploh ne prepoznajo kot teme helenistične etike. Skrb oz. življenje brez skrbi razumejo izrazito zdravorazumsko in ne kot kategorijo helenizma oziroma filozofije. Najslabša sta eseja, ki sta sicer zelo obsežna, vendar s filozofijo nimata nič skupnega.

8. *»Razmejitev med dobrim in zlim ne poteka po državnih mejah, niti med družbenimi razredi ali političnimi strankami, ampak skozi vsako človeško srce.« (Solženicin)*

Število kandidatov: 16, povprečno število točk: 16,53, indeks težavnosti: 0,75.

Večina kandidatov je na vprašanje, ki ga je mogoče reševati z razpravo med racionalisti in emotivisti, raje odgovarjala skozi moralni relativizem. Prevladovali so eseji, ki so brez filozofskega razmisleka nizali številne pozicije. S tem so sicer izkazali poznavanje teorij, šibkejši pa so bili pri uporabi teh teorij, ko bi morali z njihovo pomočjo misliti problem, skrit v naslovni trditvi.

9. *Rek, da je pot v pekel tlakovana z dobrimi nameni, spregleda, da je namen vseeno pomemben za moralno delovanje.*

Število kandidatov: 34, povprečno število točk: 17, indeks težavnosti: 0,79.

Velikemu številu kandidatov so težave povzročali termini *pot v pekel*, *namen* in *namen je vseeno pomemben*. Mnogi so *pekel* razumeli kot kazen, ki se posamezniku naloži zaradi nemoralnega dejanja. Vprašanje povzema ljudsko reklo, da dobri nameni pogosto ne zadoščajo. Šibkejši kandidati s skromnejšim znanjem filozofije so se težko spoprijeli z interpretacijo in prevajanjem naslovnih pojmov v običajne filozofske termine. Takšni eseji so večinoma zelo nespretno in ponesrečeno poskušali odgovarjati na vprašanje. Čeprav je osnovna tema pač razprava med etiko dolžnosti in konsekvencialistično etiko. Kandidati so se reševali z nizanjem številnih pozicij in pokazali, da so se veliko naučili, toda premalo razumeli.

POSAMEZNIK IN SKUPNOST

10. *Sužnost je lahko le prostovoljna, nihče ne more človeka zaslužjiti proti njegovi volji.*

Število kandidatov: 10, povprečno število točk: 16,10, indeks težavnosti: 0,73.

Svoboda je pritegnila nekaj kandidatov, ki niso pokazali nobenega poznavanja in napisali zdravorazumske eseje. In kandidate, ki so uporabili poznavanje klasičnih tem politične filozofije,

ne da bi se osredotočili na vprašanje svobode, denimo z uporabo Berlinovega razlikovanja med pozitivno in negativno svobodo. Bil pa je tudi nekaj kandidatov, ki so pisali, kot da gre za temo etike. Pri ocenjevanju se je poskusilo izhajati iz posameznega eseja in upoštevati vse razvito, ne glede na delitev etika politika, ki v nekaterih zgodovinskih obdobjih niti ni zelo jasna. Vpeljevali so Rawlsa, Marxa, Milla, Lockeja, tudi Berlina, tisti, ki so pisali bolj z zornega kota etike, so se naslanjali na Kanta, Nietzscheja, Sartra in Platona.

11. *Treba se je izogibati vsaki politični dejavnosti, tudi demokratičnemu glasovanju, saj daje državi zmoten videz, da je legitimna, nobena oblast namreč ni legitimna.*

Število kandidatov: 15, povprečno število točk: 16,5, indeks težavnosti: 0,075.

Vprašanje ni predvidljivo, zahteva več posredovanja. Več je le delno relevantnih esejev, veliko jih več napiše o demokraciji kot o legitimnosti. Upoštevalo se je, na primeren način, vse znanje, ki so ga kandidati pokazali. V predmetnem izpitnem katalogu je med pojmi, ki jih morajo kandidati poznati, jasno navedena distinkcija legalno/legitimno. Nekateri so to verjetno spregledali, saj njihovi odgovori na kažejo, da bi to distinkcijo razumeli. A nekaj esejev je zelo dobrih, čeprav eksplicitno ne artikulirajo te distinkcije. Eseji se navadno opirajo na teorije družbene pogodbe, naslanjajo na Hobbesa, Rousseauja, Platona, Marxa. Nekaj kandidatov je detektiralo problem naslova kot problem anarhizma.

12. *Vladar lahko prekrši vsak zakon, če deluje v dobro ljudi.*

Število kandidatov: 19, povprečno število točk: 17,55, indeks težavnosti: 0,80.

Naslov terja razmislek o tem, kakšen je status kršitve zakona. Ena tema, ki se tako odpre, je vloga zakona, državljanska nepokorščina in podobno. Vendar kandidati te poti ne uberejo, temveč uporabijo predvsem različne teorije družbene pogodbe in demokracije, da bi ocenili, kakšen je status oblasti in koliko deluje v prid državljanom. Nekaj esejev je prostih spisov, nekaj delno relevantnih prispevkov, nekaj pa tudi zelo dobrih odgovorov z Millom, Nozickom Rawlsom, Marxom, Platonom, Kantom.

FILOZOFIJA RELIGIJE

13. *Obstoj absolutno dobrega stvarnika ni skladen z obstojem zla v svetu.*

Število kandidatov: 9, povprečno število točk: 18,44, indeks težavnosti: 0,84.

Večina odgovorov je poglobljeno, tako skozi analizo pojmov kot zoperstavitvijo nasprotujočih se pozicij in argumentov, obravnavala naslovno temo in se izkazala tudi z dobrim poznavanjem in razumevanjem relevantnih teorij. Naslov sicer sodi v železen repertoar filozofije religije, vendar odlični eseji niso šablonski, temveč izhajajo po eni strani iz relevantne vednosti, a po drugi jih odlikuje tudi lastna pozicija, kar nemara kaže, da je problem spodbudil tudi lasten razmislek.

14. *Boga lahko le iščemo, nikdar pa ne moremo biti gotovi, da smo ga zares našli in spoznali.*

Število kandidatov: 3, povprečno število točk: 16, indeks težavnosti: 0,73.

Le trije eseji: en esej, druga dva zgolj približno razpravljata o temi.

15. *Bog in svet ne moreta biti eno, ker sta si povsem različna.*

Število kandidatov: 3, povprečno število točk: 15,17, indeks težavnosti: 0,69.

En esej dober, dva zgrešita naslov in pišeta o odnosu vera : razum in se le sporadično dotakneta danega problema odnosa med svetom in bogom.

4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov

Če naj opozorimo na pomanjkljivosti: kakor opažamo vsako leto, je za slabše odgovore značilna jezikovna šibkost, omejen besedni zaklad, okorno izražanje. Zdi se, da so kandidati vsako leto jezikovno nekoliko slabši, uporabljajo jezik slovnično nekorektno, besede in okrajšave iz e-pisanja. Skorajda ni več prekratkih esejev, z izjemo tistih, pri katerih je razvidno, da niso ne prebrali dela ne naštudirali teme. Letos je bilo pri prvi poli nekaj kandidatov, ki so zapored izpisali formulacije iz odlomka in dodali še nekaj svojih besed. Pri slabših kandidatih je zaslediti veliko ponavljanja in praznih formulacij zgolj za povečevanje števila besed. Nekateri morda izberejo naslove, ki jih docela ne razumejo, a se jim zdi, da bodo nekaj napisali, ker je v naslovu kakšna sled, na katero bodo navezali svoje skromno znanje.

Pri komentarjih se še vedno vsi ne osredotočijo na odlomek, vendar pa se je stanje zaradi vpeljave vodilnih podprašanj izboljšalo. Za nekatere komentarje je značilno obnavljanje, povzemanje, premalo pa je razlage in samostojnega razmišljanja. Manj pa je pavšalnih ocen o filozofiji avtorja nasploh v sklepu.

Težave v razumevanju lahko povzročajo tudi naslovi, ki niso eksplicitno šolski, kot npr. št. 8 in 9. Zato predlagamo mentorjem, da vadijo razčlemba naslovov, še zlasti nešolskih.

Tipična pomanjkljivost v pisanju je šibkejša zgradba esejev: uvodi in sklepi so nakazani, vsebinsko prazni – pri prvi izpitni poli morda obnova odlomka ali kar skrajšan prepis navodila – včasih z napovedjo, kaj vse bodo obravnavali v jedru, kar pa pogosto umanjka. Letos so se pojavili tudi uvodi, ki so navajali biografske podatke o avtorjih. Včasih so naloge brez sklepa ali pa so sklepi dolgi povzetki jedra. **Zato kakor vsako leto predlagamo, da se pri pripravah nameni nekaj ur samo za vajo v pisanju uvodov in sklepov.** Nekateri slabši kandidati pa uporabijo šablono iz drugih predmetov, tipično za takšne je, da lastno mnenje zapišejo v sklep. Seveda lastno mnenje ni rezultat premisleka v eseju, ampak je dodano, navrženo: »Filozofi, ki sem jih obravnaval, trdijo to in ono, jaz pa menim ...« Zato je tipično za lastno mnenje, da sodi v rang zdravorazumskosti.

Še vedno je za veliko esejev tipična **odsotnost analize pojmov**, če pa se kandidati že zavedajo nujnosti analize, se zadovoljijo zgolj s kratko opredelitvijo. Očitno je, da je to najtežji del maturitetnega preizkusa. Tudi tu je najbolje, da se ta element pisanja bolj vadi. Najprej s pomočjo klasičnih primerov, nato analizo demonstrira učitelj, sledi naj samostojno delo. Ko se obravnava izbrana tema, naj se ne pozabi na ključne pojme: letos so tako pisali pri 4. eseju o apriornem / aposteriornem spoznanju kandidati, ki distinkcije niso poznali, enako je bila težava pri 12. eseju legalno / legitimno.

Kot vsako leto so filozofske teorije pri slabših kandidatih slabo naučene in še slabše razumljene. Slabši kandidati naj bi znali točno navesti vsaj osnovne, enciklopedične opredelitve teorij in smeri (recimo: hedonizem je etična smer, ki postavlja za najvišje dobro ugodje, užitek).

Iz odgovorov je tudi razvidno, da nekateri kandidati, še zlasti jih je bilo veliko pri 5., 8., 10., 11. in 12. nalogi, sicer poznajo teorije, a ne znajo izbrati pravega naslova. Zato je med pripravami na maturo treba opozoriti dijake, naj izberejo samo tiste naslove, pri katerih poznajo teorije v zvezi s pojmi iz naslovne trditve, pri čemer naj analizirajo ves naslov, ne morda samo začetka oz ključnega pojma.

4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah

---

Letos je en zunanji ocenjevalec menil, da je bil odlomek iz *Meditacij* slabo izbran, ker da ne spodbuja mišljenja, drugi niso imeli večjih pripomb na izbrane odlomke, na vprašanja pa le, če niso bila eksplicitno šolska, npr. 8. in 9.

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori

5.1 Zunanje ocenjevanje

Seminar za zunanje ocenjevalce kot predpriprava na zunanje ocenjevanje je bil izveden 3. junija 2015 in udeležili so se ga vsi zunanji ocenjevalci. Služil je kot usklajevanje ocenjevalcev neposredno pred ocenjevanjem. Pri moderaciji *Navodil za ocenjevanje* zaradi narave izpita, ki temelji na odprtih esejskih vprašanjih, ni bilo treba spreminjati. Ocenjevanje izpitnih pol iz filozofije poteka na domu. Vsak ocenjevalec dobi določeno število esejev, praviloma vse eseje, ki so jih kandidati pisali na posamezni naslov, oziroma vse komentarje, ki so jih pisali ob posameznem odlomku. Prva in druga izpitna pola se ocenita dvakrat. Pri ocenjevanju je sodelovalo 10 ocenjevalcev.

5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene

Vpogled je zahtevalo dvajset kandidatov, kar je več kot preteklo leto. Ugovor na oceno so vložili trije kandidati, pri dveh je bil ugovor pozitivno rešen, pri enem je ocena ostala nespremenjena.

6 Povzetek

6.1 Ocena uspeha kandidatov

Uspeh kandidatov pri filozofiji v letu 2015 je primerljiv z uspehom v letu 2014, pa tudi drugače se med leti ne spreminja pomembno. Število kandidatov je letos naraslo od lanskih 170 na 192, tako da se je zvišalo absolutno na raven splošne mature 2012, relativno pa na 3 %. Struktura izpitnih pol in merila ocenjevanja so nespremenjeni, enako velja za meje med ocenami, zato razmeroma dober uspeh ne preseneča, še zlasti če pomislimo, da imajo kandidati, ki izberejo filozofijo, nekoliko nadpovprečen splošni uspeh na splošni maturi (21,25 točke). Meje med ocenami pri filozofiji odsevajo vsebinsko členitev meril ocenjevanja. Za vse tri delne ocene (komentar besedila, tematski esej in seminarska naloga) se uporabljajo podobno strukturirana merila, tako da je mogoče členitev meril uporabiti tudi pri oblikovanju meja med ocenami. Ocene notranjega dela izpita (seminarska naloga) so boljše kakor ocene na zunanjem delu izpita. Delna razlaga za to je, da kandidati (in tudi mentorji) vložijo dodatni čas in energijo v pripravo seminarskih nalog, zlasti tisti, ki si še posebno prizadevajo za dobro skupno oceno, kakor se kaže v številu doseženih točk. Dodati je treba, da je tudi ocena pri predmetu v 3. in v 4. letniku znatno višja od ocene na splošni maturi, tako da je boljša ocena notranjega dela izpita pričakovana.

6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Preverjanje pri filozofiji temelji na esejih, ki imajo različne poudarke: prvi esej – komentar zahteva interpretacijo izbranega filozofskega dela, drugi argumentativno razpravo o kompleksni filozofski temi, tretji je rezultat samostojnega dela in mentorskega vodenja kandidata. Pri vseh treh govorimo o kompleksni celoti, v kateri so različne taksonomske stopnje prepletene, poudarek pa je na analizi, na sintezi in na vrednotenju. Ta struktura se ne spreminja in tudi rezultati splošne mature ne dajejo podlage za vpeljevanje sprememb.

6.3 Druge ugotovitve

V primerjavi s splošno maturo 2014, ki je bila tretja splošna matura, izvedena po spremembah predmetnega izpitnega kataloga, je negativni učinek zaradi zamenjave vrstnega reda pisanja komentarja in eseja skorajda izginil. Povprečni oceni za izpitno polo 1 in za izpitno polo 2 sta se skoraj izenačili.